

Barnevern på børs

Når institusjonsplasser for ungdom legges ut på anbud, er det ungdommene og deres familier som taper.

Ulf Jansen, leder i Tyrilistiftelsen

Vi har vært i konkurranse. Konkurransetsetting heter det visst. Anbud vil de fleste kalle det. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har lagt ut kjøp av institusjonsplasser for ungdom. Hørt det før – «Bestemor på anbud og stoppeklokkeomsorg»? Våre barn legges også ut for salg. Private aktører, både kommersielle tiltak og ideelle organisasjoner/stiftelser er invitert til å delta. To kriterier ligger til grunn når plasser skal kjøpes – kvalitet og pris – men slett ikke nødvendigvis i den rekkefølgen.

Vi konkurrerer om tjenester til barnets beste. Statens egne institusjoner er unndratt. Kravene som skal oppfylles, stiller det enkelte tiltak ovenfor et ensidig ansvar, staten bestemmer kriteriene og fastsetter prisen.

Etter flere hundre tvangsplasseringer gjennom 27 år, vet vi i Tyrili mye om hvilken smerte og ekstreme livsuttrykk som må takles og håndteres. Disse ungdommene er uhyre sårbare og har omfattende og sammensatte problemer knyttet til rus- og spilleavhengighet, atferd, psykiske lidelser, vold, kriminalitet, omsorgssvikt, sosial mistilpassing m.m. Dette er ungdommer som plasseres etter barnevernlovens tvangsparagrafer 4-24, 4-26. Dette krever solide, erfarne og kunnskapsrike medarbeidere som klarer å holde ut med og holde fast i den enkelte ungdom, uten selv å gå i oppløsning. Det tar tid og kunnskap å bygge opp en erfaringskompetanse som sikrer en høy barnevernsfaglig kvalitet.

Og nå skal tiltakene tyne hverandre i konkurransen om å vinne fram. Vi skal veies og vurderes opp mot hverandre. Her gjelder: vinn eller forsvinn!

Vi som arbeider med medmennesker som trenger behandling og omsorg, lever av kunnskap. Vi må ta del i hverandres erfaringer, teoretisk forståelse og forskning. Vi er avhengige av å ha en åpen kommunikasjon og et nært samarbeid der vi utveksler ideer og holder hverandre oppdatert. Anbudsrundene forutsetter at vi ikke snakker sammen, det er forbudt å utveksle informasjon om pris og andre «bedriftshemmeligheter». Vi må holde kortene våre tett til brystet så ingen hører eller vet noe om hva vårt tilbud omfatter. Tross alt står det om å vinne eller tape og det er EØS-regler som gjelder.

Dette gir ringvirkninger som går langt ut over konkurransen om kroner og øre. Det skaper en ny og fremmed mentalitet. Hvem tror at det er til barnets beste og at det fremmer kvaliteten at vi som moderne «torvkjerringer» blir tvunget til å tilby billigst mulig tjenester? Et av resultatene kan bli

ufaglige løsninger som å ta ungdom ut på hytter i fjellet for avrusning og skjerming ved rømming, fordi det i verste fall koster kr 15 000,- pr. døgn på offentlig avrusningsinstitusjon. En kostnad det enkelte tiltak må betale av framforhandlet pris. Det sier seg selv at avrusningsopphold over flere døgn vil slå beina under enhver aktør. Eller man skjærer så langt ned på antall ansatte og på aktivitetstilbud som over hodet mulig.

Er dette en utvikling vi ønsker? Betyr dette at den barnevernsfaglig kompetansen som steg for steg er bygget opp gjennom år er i ferd med å gå tapt, til tross for gode resultater? Bør staten ta over all institusjonsdrift selv? Tilsier historien at dette har vært vellykket? Ingeborg Marie Helgeland har skrevet en doktorgradsavhandling (2007) som omhandler ungdom fra Buskerud som ble plassert i ulike barnevernstiltak på begynnelsen av 1980-tallet. Hun konkluderer med at for ungdom med størst problemer, har det å bo i forsterkede fosterhjem og ruskollektiver gitt en sjanse til å komme ut av et negativt spor:

«Ungdommene har også behov for en stabil omsorgssituasjon med forutsigelige voksne omsorgspersoner, og de voksne må ha vilje til kommunikasjon og til å se ungdommens positive sider, men samtidig være autoriteter som ungdommene har respekt for.

– Dette er ungdom som har opplevd mange brudd, og som har lite tillit til voksne. Det tar tid å opparbeide tillit, og det er viktig at de voksne regner med at dette tar tid i starten. Å utvikle gode relasjoner handler om stabilitet og kontinuitet. Tilbudene må ofte vare over flere år. Det finnes ingen kjappe løsninger.

Studien viser at institusjon som barnevernstiltak ikke har gitt den samme muligheten til resosialisering. Ungdom som har vært i institusjon har klart seg dårligst». (Hentet fra forskning.no, 11.02.2007)

Vi vet at det er til oss ungdommene blir søkt når offentlig omsorg svikter eller tilbudet ikke strekker til. Og det forventes at vi skal tilby et langt mer omfattende og helhetlig behandlingstilbud til en langt lavere pris enn det de offentlige tiltakene opererer med.

Etter å ha deltatt i flere anbud de siste fem åra er det vår erfaring at prisen til syvende og sist er avgjørende. De som legger ut kjøp av plasser sitter med all makt. De stiller krav til alle deler av tilbudet og de bestemmer hva det skal koste. De har alle fullmakter til avslutte kontrakten dersom de vurderer at kvaliteten på kjøpt tjeneste ikke er god nok. En kvalitet som muligens ikke er mulig å gjennomføre fordi tiltaket har blitt presset ned på den prisen de opprinnelig la inn på bakgrunn av seriøse beregninger. Det forventes at vi går inn i et spill som i beste fall hører hjemme i en tyrkisk basar. Start høyt, for så å gi kjøperen rom for å prute slik at de sitter igjen med følelsen av å ha presset prisen maksimalt ned og kan være riktig fornøyd med kjøpet. Tyrili ville ikke være med det statlige barnevernet i et slikt spill om ungdommers liv, så vi tapte kampen om de plassene!

Vi trenger gjensidig samarbeid mellom ulike aktører i feltet, Bufetat, kommuner og offentlige og private tiltak, dersom vi skal tilby et helhetlig og godt barnevernsarbeid. Anbudskonkurransene er i ferd med å ødelegge dette samarbeidet. Staten har et valg når det gjelder å legge denne type plasser ut på anbud. EØS-reglene gir faktisk åpning for å inngå direkte avtaler med ideelle organisasjoner og stiftelser. Tyrili, Klokkergården, Fossum, Hiimsmoen og Leon er eksempler på private stiftelser som tilbyr behandlingsplasser for ungdom. Felles for oss er at faglighet, nytenkning, mangeårig samarbeid med barnevernet, lang historie og erfaring står i høysetet – ikke penger og profitt. Et eventuelt overskudd går tilbake til videre utvikling av tilbudet. Her er det ingen enkeltpersoner som tjener seg rike på ungdommers elendighet. Nettopp derfor

neker Tyrili å bli med på statens budrunder og pengespill! Vi har lange tradisjoner hvor private tiltak sammen med offentlig barnevern har utviklet ny forståelse, ny kunnskap og nytt innhold. Et samarbeid som har vært preget av åpne diskusjoner, dialog, kreativitet og hvor vi har hatt nytte av hverandres kunnskap og styrker. Vår erfaring er at anbudskonkurransene med sitt fokus hindrer denne type dialog.

Ungdommene og deres familier er de som til syvende og sist taper denne kampen, det er de som må ta til takke med det billigste tilbudet og en dårligere kvalitet!

© 2012 DB Medialab AS   Ansvarlig redaktør Dagbladet/Dagbladet.no: John Arne Markussen

Papirutgaven

[Les dagens avis \(PDF\)](#)

Dagbladet levert på døra i helgen